

Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024-2027

Kaupunginhallitus 27.11.2023 § 391

342/02.02.00/2023

Valmistelu

Talousarviovuoden 2024 valmistelun piti alun perin olla kunnille aiempaa helpompi. Hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa ja palvelukokonaisuuden siirtyessä henkilöstöineen, kustannuksineen ja palvelukokonaisuuksineen hyvinvointialueille, piti tämän tarkoittaa kuntalaisille parempia ja edullisempia palveluita, kunnille aiempaa selkeämmin ennakoitavaa taloudenhallintaa ja -suunnittelua sekä olla kunnille kustannusneutraali, jotta kuntien ei tarvitsisi ko. muutoksesta johtuen korottaa kunnallisveroa. Tätä varten oli siirtyvissä verotuloissa kunnilta hyvinvointialueiden rahoitukseen osuus veroista oli 12,64 ja loppu jäisi sitten kunnille, jonka pohjalle kuntien tulisi suunnitella taloutensa. Tiedossa oli, että ne kunnat, joilla on olleet korkeat sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset ja ikärakenne vanhusvoittoinen, olisivat siirtyvät kustannukset valtionosuusvaikutuksineen suurempia. Tässä piti olla myös muutosrajoitin 60€/asukas, joka hillitsisi vaikutuksia kuntien talouteen ja tulopohjaan. Tämän hetken arvio muutoksen suuruudesta on keskimäärin 136€/asukas.

Tällä hetkellä on kuitenkin tiedossa, että edellämainitut tavoitteet eivät tule toteutumaan. Kemin kaupungin osalta valtionosuusvaikutus on negatiivinen ja tämän hetkisen arvion mukaan valtionosuus kokonaisuus tulee olemaan kaupungin talousarvioon n. 1,6M€ negatiivinen. Perjantaina Valtionvarainministeriö tiedotti, että kuntien valtionosuuksia leikataan aiemman lisäksi yhteensä 501M€, joka tulee siis lisäleikkauksena. Kuntien reagoitua asiaan hyvin voimakkaasti ja lopputuloksen olevan kunnille kohtuuton, piti VM 22.11 kunnille tiedotustilaisuuden, jolla ilmoitettiin, että lisäleikkuria ei toteuteta talousarviovuodelle 2024 vaan se jaksotetaan vuosille 2025 ja 2026 valtionosuuksiin. Leikkaus on edelleen kunnille pysyvä. Ratkaisu, miten toimitaan negatiivisen valtionosuuksien kuntien kanssa, on edelleen vielä löytämättä, mutta kuntaministeri on ilmoittanut, että ratkaisua etsitään. Lisäleikkaus tämänhetkisen arvion mukaan nostaisi Kemin kaupungin negatiivisen valtionosuuden määrän ko. laskentavalla n. 3,3M€ tasoon, mutta jaksotettuna se pienentää vastaavasti tulevaa positiiviseksi arvioitua valtionosuusmaksatusta sitä pienentävästi.

Tasapanoisempi valtionosuuskokonaisuus on kirjattu hallitusohjelmaan ja siihen on perusteilla työryhmä sitä valmistelemaan. On arvioitu että muutos tulonjakoon ja valtionosuuksiin voisi olla valmis vuodelle 2027, mutta aika näyttää missä aikataulussa se lopulta toteutuu. Tällä hetkellä lienee varmaa se, että kuntien rahoitus kokonaisuutena ei tule ainakaan helpottumaan, mutta se voisi tasapainottaa nykyistä tilannetta ainakin jossain määrin.

Tähän muutostilanteeseen on anottu valtionvarainministeriöltä harkinnanvaraista valtionosuutta, jolla Kemin kaupunkiin kohdistuvaa rajua muutosta voitaisiin lieventää. Päätös on odotettavissa vuoden loppuun mennessä.. Tästä syystä tilanteen ollessa vielä epäselvä, on tämä talousarvio laadittu niiden tietojen pohjalta, mitkä tiedossa varmuudella ovat ja talousarviota on erittäin todennäköisesti päivitettävä vuoden 2024 alussa joko tammikuun tai helmikuun valtuustossa.

Huolimatta valtionosuuskäyttämisen ja lisäleikkausten aiheuttamasta ylimääräisestä paineesta, ovat kaupungin toimialat tehneet todella ansiokasta työtä talousarvion sopeuttamisen eteen ja ne toimenpiteet, jotka valtuusto on päättänyt ovat selkeästi kääntäneet käyttötalouden tasapainoon. Huolimatta negatiivisesta valtionosuudestakin, ei lisää alijäämää ole enää syntymässä ja myös lainakanta kääntyy laskuun, vaikkakin arvioitua hitaammin. Sopeutusohjelman toimenpiteet ovat tuottaneet suunnitellun tuloksen myös konkreetian tasolla. Kaupungin omista toimista riippumattomat muutokset tulevat kuitenkin edellyttämään tiukkaa talouskuria sekä lisätoimenpiteitä, jotta voimakkaasti kasvavat korkokulut saadaan hallintaan.

Kaupunginhallitus hyväksyi talousarvion 2024 ja taloussuunnitelman 2024 - 2027 raamin ja laadintaohjeet 5.6.2023. Talousarvioraamissa vuoden 2024 tulokseksi arvioitiin +3,0 miljoonaa euroa. Toimintakatteeksi vuodelle 2024 asetettiin 44,8 miljoonaa euroa.

Lautakunnat ovat käsitelleet talousarvioehdotukset syyskuussa. Lautakuntien käsittelyt **oheismateriaalina**.

Kaupunginjohtajan talousarvioesitys on pääosin lautakuntien esitysten mukainen. Elinvoimatoimialalle on lisätty 150 000 TE-uudistuksen valmistelukustannuksiin. Tässä vaiheessa on arvioitavissa, että TE-uudistuksen kustannus ei tule olemaan neutraali vaan tulee edellyttämään perustettavalta yhteistoiminta-alueen työllisyyslautakunnalta tiukkaa kulukuria ja pohdintaa miten siirtyvät lakisääteiset palvelut kyetään toteuttamaan. Merkittävänä tekijänä tulee olemaan myös palkkaharmonisaatio TE-keskusten työntekijöiden ja kuntien työntekijöiden välillä.

Hyvinvointitoimialalta on vähennetty lautakunnan esittämä vaateraha 30 000 €. Tässä vaiheessa harkinnanvaraisten henkilöstöetuuksien käsittelyssä tulee toimia harkiten, johtuen siitä, että ko. yksittäinen asia on KT:n näkemyksen mukaan vaikeaa toteuttaa yhdenvertaisella tavalla ja koska asia on ollut esillä myös järjestöjen neuvotteluissa, toteuttaa se yhdenmukaisesti kun asia on työmarkkinajärjestöjen kanssa saatu sovittua. Toisekseen henkilöstöasioiden osalta akuutimpana henkilöstöasiana on TE-valmistelun yhteydessä tullut esille se, että Kemin kaupungin osalta asiantuntijoiden ja johdon tehtäväkohtainen palkkaus ei ole ajantasainen vaan vaatisi pikaista päivittämistä. Osalla esimiehiä, on joko pienempi palkkaus kuin osalla alaisistaan tai palkkaero on hyvin pieni alaiseensa henkilöstöön. Tämä kokonaisuus on kaupungin kannalta oleellinen ja ensisijainen.

Ympäristötoimialalle on lisätty 300 000 € vanhan tyttölyseon käyttökustannuksiin, koska ko. kiinteistö on siirtymässä kaupungin omistukseen.

Kokonaisuutena muutosesityksillä on käyttötalouden kustannusta nostava vaikutus yhteensä 480 000€. Talousarvio perustuu kaupunginvaltuuston päätökseen talouden sopeutusohjelmasta ja sen mukaisiin toimenpiteisiin sekä päivitettyyn kaupunginstrategiaan, jonka päämääriä kyetään toteuttamaan täysipainoisesti.

Raamikäsittelyn jälkeen verotuloennuste on tarkentunut. Vuodelle 2024 yhteisöveron Kemin jako-osuuden arvioidaan kasvavan, joskin alueella on ollut muutoksia yhteisöveron maksajissa yhtiöiden fuusioiden vuoksi, joten sen arvioinnissa on tarpeen noudattaa varovaisuusperiaatetta. Niin yhteisöveron jako-osuus kuin valtionosuus tarkentuvat loppuvuoden ja

vuoden 2024 alun aikana, jotka huomioidaan mahdollisessa talousarvion päivittämisen tarpeessa.

Talousarvioesityksen 2024 toimintakate-esitys on 47,4 miljoonaa euroa eli 2,6 miljoonaa euroa isompi kuin hyväksytyssä raamissa. Vuosikate on 5,0 miljoonaa euroa ja tilikauden tulos 0,1 miljoonaa euroa. Tätä tulosta voidaan pitää hyvänä ottaen huomioon ennakoimattomat ja kaupungin omasta toiminnasta riippumattomat muutokset, jotka ovat ennakoitua tilannetta muuttaneet.

Suunnitelmakauden vuosittaiseksi tulokseksi on arvioitu 1,5-1,9 miljoonaa euroa, jolloin kertynyttä alijäämää saadaan vähennettyä suunnitelmakaudella 5,1 miljoonaa euroa. Tämä ei kuntalain 110§ toteuttamiseksi vielä riitä, joten on ilmeistä, että lisätoimenpiteet alijäämän nopeammaksi kattamiseksi tarvitaan.

Sosiaalinen kestävyys

Sosiaalinen kestävyys on yksi kestävä kehityksen osa-alueista ekologisen ja taloudellisen kestävyuden rinnalla. Sen ytimenä on yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus ja osallisuus, joita kunnat toteuttavat omassa toiminnassaan. Sosiaalinen kestävyys on kokonaisvaltaista fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia, mikä mahdollistaa hyvän arjen ja merkityksellisen elämän. Sosiaalinen kestävyys kattaa asiat, joita ilman kenenkään ei tulisi olla.

Sosiaalisesti kestävässä kunnassa panostetaan ylisukupolvisen huono-osaisuuden ennaltaehkäisyyn, hyvinvoinnin mahdollistamiseen, eriarvoisuuden kaventamiseen muun muassa ennalta ehkäisevien palvelujen avulla. Sosiaalisen kestävyuden toisena sosiaalisen kestävyuden painopisteenä on turvata asumiskelpoinen maailma myös tuleville sukupolville. Muita tärkeitä näkökulmia ovat:

- riittävä toimeentulo
- tasa-arvo ja yhdenvertaisuus
- turvallisuus sekä
- palveluissa toteutuva sosiaalinen kestävyys

Sosiaalisesti kestävässä kehityksessä on pohjimmiltaan kyse kuntalaisten mahdollisuuksista vaikuttaa omaan elämäänsä ja osallisuuteen kuntayhteisössä. Sosiaalisesti kestävä kehitys huomioi kaikki väestöryhmät ja toteutuu luonnon kantokyvyn rajoissa.

Sosiaalinen kestävyys on osa YK:n Agenda2030 -viitekehystä ja on vahvasti esillä tämänhetkisessä hallitusohjelmassa. (Kuntaliitto)

Kemin kaupunki on jo useamman vuoden ajan arvioinut strategian toimeenpanoa YK:n kestävä kehityksen ohjelman Agenda 2030 mukaan. Sosiaaliseen kestävyteen liittyvät Agenda2030 tavoitteet ovat seuraavat.

Ensimmäinen tavoite, Ei köyhyyttä (1) pitää sisällään pyrkimyksen vähentää köyhyyttä esimerkiksi sosiaaliturvan ja sosiaalivakuutuksen turvaamisella heikompiosaisille sekä varmistamalla kaikille yhtäläiset

mahdollisuudet peruspalveluihin, omistamiseen ja esimerkiksi rahoitukseen.

Tavoitteessa 2) Ei nälkää pyrkimyksenä on tukea heikompiosaiten ja köyhien mahdollisuutta terveelliseen ja ravitsevaan ruokaan.

Terveyttä ja hyvinvointia (3) - tavoite on kolmas kestävän kehityksen tavoite, mikä liittyy erityisesti sosiaaliseen kestävyteen. Tavoitteena on vähentää päihteiden, kuten huume-, alkoholi- ja tupakkatuotteiden käyttöä ja niistä aiheutuvia haittoja. Tavoitteessa pyritään myös turvaamaan terveydenhuolto kaikille ihmisille. Hyvinvoinnin edistämiseksi laaja-alainen työ on tarpeen. Hyvinvoinnin edistämiseen kuuluu muun muassa virkistysympäristöt, koulutus, kulttuuri, asuminen, kaavoitus ja infra. Hyvinvoinnin edistäminen on keskeinen kunnan tehtävä ja sen johtaminen on strategisesti tärkeää.

Hyvä koulutus (4) - tavoite tähtää ilmaiseen, tasa-arvoiseen ja laadukkaaseen koulutukseen. Tavoite on myös tukea kouluttautumismahdollisuuksien turvallisuutta ja työllistymiseen tarvittavien taitojen oppimista.

Tavoitteessa Sukupuolten tasa-arvo (5) päämääränä on kaikenlaisen naisiin ja tyttöihin kohdistuvan syrjinnän lopettaminen. Tavoitteessa olennaista on myös tunnistaa palkaton hoito- ja kotityö sekä turvata naisille tasapuoliset mahdollisuudet taloudellisesti.

Eriarvoisuuden vähentäminen (10) - tavoitteessa pyritään kasvattamaan köyhimmän väestönosan tuloja sekä edistämään kaikkien sosiaalista, taloudellista ja poliittista osallisuutta. Tavoite myös tukee syrjinnän poistamista sekä edistää tasapuolisia mahdollisuuksia ja tasa-arvoa lisäävää päätöksentekoa.

Tavoite Kestävät kaupungit ja yhteisöt (11) pyrkii siihen, että kaikilla olisi riittävä, turvallinen ja edullinen asunto, peruspalvelut sekä liikennejärjestelmä. Tätä tavoitellaan esimerkiksi lisäämällä julkista liikennettä ja huomioimalla huono-osaisten, naisten, lasten, vammaisten ja ikääntyneiden erityistarpeet.

Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto (16) tavoitteena on väkivallan kaikkien muotojen vähentäminen, lapsiin kohdistuvan pahoinpitelyn, hyväksikäytön ja kiduttamisen ehkäisy sekä kansallisen oikeusturvan edistäminen.

Kaupungin sopeutusohjelmalla ei ole merkittäviä vaikutuksia kuntalaisten palveluiden saantiin sosiaalisen kestävyden kannalta **keskusviraston** osalta.

Elinvoimatoimiala

Elinvoimatoimialan tehtäväkenttään kuuluvat elinkeinojen kehittäminen ja yrittäjyyden tukeminen, työllisyyttä tukevat toimet ja osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen, maankäyttö- ja kaavoitus sekä Kivalo, kansalaisopiston toiminnot. Näissä toimissa sosiaalisen kestävyden näkökulmasta korostuvat yrittäjien ja elinkeinojen ja sidosryhmien osallisuus, yhdenvertaisuus ja monimuotoisuus ja se, että sosiaalisella kestävyydellä on vahvoja taloudellisia vaikutuksia niin kaupungin toimintaan kuin asukkaiden. Elinvoimatoimialan tehtävien kautta vaikutetaan kaikilla tulosalueilla alueen työpaikkojen syntyyn, olemassa olevien yrittäjien liiketoimintamahdollisuuksiin sekä työllisyyden nousuun kautta suoraan asukkaiden ansioihin. Yksin talouden tai liikevaihdon

kasvu ei ole itseisarvoinen päämäärä, vaan sillä pyritään viime kädessä saavuttamaan monia sosiaalisen kestävyuden osatekijöitä kuten hyvinvointia, kilpailukykyä ja turvallisuutta. Maankäytön ja kaavoituksen sosiaaliset vaikutukset ovat ihmisten elinoloihin ja hyvinvointiin kohdistuvia vaikutuksia.

Sosiaalisesti kestävässä kehityksessä on kyse kuntalaisten mahdollisuuksista vaikuttaa elämäänsä ja osallisuuteen, jolloin elinvoimatyön osalta toimintaympäristön toimijoiden kuuleminen ja vuorovaikuttaminen korostuvat hyvänä paikkana yrittää, työskennellä ja opiskella. Tällöin yrittäjien, elinkeinokehittäjien, elinkeinoihin liittyvien järjestö- ja yhdistystoimijoiden ja oppilaitosten osallisuus Kemissä elinvoimaisuuden edistämiseksi on merkityksellistä ja pystytään kehittämään yritysmuotoisempaa toimintaa elinkeinopalveluissa. Tätä toteutetaan hanketoiminnalla, yhteisillä, säännöllisillä tapaamisilla ja vuorovaikutuksella (esim. aamukahvit) ja viestinnällä.

Talouden tasapainottamisohjelman sosiaalisia vaikutuksia on arvioitu työllisyyden hoidon ja Meriva sr:n toiminnan osalta niin, että turvataan vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden palvelut ja työllistymismahdollisuudet. Kaupunkistrategian ja elinvoimatoimialan strategisena toimenpiteenä on työttömien osaamisen lisääminen ja työllistymisen tukeminen järjestö- ja yritysyhteistyöllä. Talouden tasapainottamisohjelmaa on valmisteltu vaiheittain tapahtuvalla toiminnan sopeuttamisella. Näin päästään hallitumpaan ja toiminnan kehittämisen mahdollistamaan lopputulokseen. Samalla varmistetaan Meriva-säätiön toiminnan jatkuvuus tilanteessa, jossa uusien palveluntuottajien saaminen on todennäköisesti haasteellista, etenkin hyvinvointialueiden alkuvaiheessa. Sopeuttamistoimien sosiaaliset vaikutukset jäävät maltillisiksi myös siksi, että työmarkkinat vetävät hyvin. Jatkossa on tärkeää hyvinvointialueen ja Te-palvelujen ja kunnan yhdyspintayhteistyö, jotta kuntouttavan työtoiminnan jatkoksi löytyy työllistymis- tai koulutuspolku. Merivankin palveluja tulee kehittää voimakkaammin siihen suuntaan.

Elinkeinopalveluiden ja kaavoituksen ja maankäytön osalta talouden tasapainottamisohjelma asettaa haasteita lähinnä työn resurssien niukkuuden näkökulmasta. Elinkeinotyön sosiaalinen kestävyys ilmenee hanketoiminnan kriteereissä. EU-rahoituksen Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelma tukee elinkeino-, energia-, ilmasto-, innovaatio-, koulutus- ja työllisyyspolitiikkaa sekä syrjäytymisen ja köyhyyden vastaista työtä. Elinkeinojen osalta hankerahoituksessa korostuvat vihreään siirtymään liittyvät ratkaisut, mutta rinnalla ovat myös sosiaaliseen kestävyteen liittyvät asiat kuten hyvinvointi, osaaminen tai sukupuolten ammatillisen osaamisen eriytyminen.

Maankäytön ja kaavoituksen osalta talouden tasapainottamisohjelma ei aiheuta sosiaalisesti kestävään toimintaan muutoksia kuntalaisten suuntaan.

Kivalo-opistotoiminnan tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävä kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus. Kansalaisopistoilla on keskeinen rooli kestävä kehityksen tiedon ja osaamisen edistämiseksi. Vapaan sivistystyön keskusjärjestöt ovat antaneet kestävä kehityksen toimenpidesitoumuksen, jonka visiona on, että vapaan sivistystyön oppilaitokset ovat kestävä kehityksen edelläkävijöitä suomalaisessa

oppilaitoskentässä. Kivalo-opiston osalta talouden tasapainottamisohjelma asettaa haasteita lähinnä työn resurssien niukkuuden näkökulmasta.

Kaupungin säästöohjelmalla ei ole merkittäviä vaikutuksia kuntalaisten palveluiden saantiin sosiaalisen kestävyuden kannalta elinvoiman osalta.

Hyvinvointitoimiala

Sosiaalinen kestävyys on organisaatioiden, yhteisöjen ja yksilöiden kykyä kestää ja sopeutua erilaisiin sosiaalisiin haasteisiin, jatkuviin muutoksiin, epävarmuuteen, köyhyyteen, syrjäytymiseen tai kriiseihin. Se sisältää myös yhteisöjen ja organisaatioiden kyvyn ylläpitää ja rakentaa sosiaalista vakautta yhteiskunnan murrosvaiheessa hyvinvoinnin ylläpitämiseksi. Hyvinvointitoimialan strategiset projektit ovat konkreettisia, mitattavissa olevia ja saavutettavia tavoitteita, jotka ohjaavat organisaation päätöksentekoa ja toimintaa. Nämä projektit ovat joko lyhyt- tai pitkäkestoisia ja niiden tavoitteena on luoda lisäarvoa ja edistää palvelujen uudistumista, kehitystä ja kilpailukykyä. Strategisia projekteja toteutetaan tiimin tai useamman toimialan yhteistyönä ja niiden tarkoituksena on asiakastyytyväisyyden parantaminen, tehokkuuden lisääminen, sekä koko palvelutuotannon toimintatapojen uudistaminen ja suorituskyvyn parantaminen.

Hyvinvointitoimialan keskeisin strateginen projekti talousarvio- ja suunnitelmavuosille on kaupunginvaltuuston päättämä palveluverkon vaiheittainen toimeenpano. Hankesuunnittelu- ja kaavamuuosprosessi on käynnistetty yhteistyössä eri toimialojen kanssa. Varhaiskasvatus- ja kouluverkon tiivistyminen oppilasmäärän vähetessä ja yhden yläkoulun malliin siirtyminen edellyttää hallittua ja suunnitelmallista etenemistä, jotta palvelujen tuottaminen on sujuvaa koko muutosprosessin ajan. Palveluverkkovalmistelussa on jo tehty tarkkaa ennakoivaa suunnittelua asioiden sujumiseksi ja asiaan liittyvät asiakirjat ovat luettavissa nettisivuilta.

Kaupunkikuvallisesti keskeiselle kaupunkialueelle rakentuva Campus koostuu liikuntahallista, yläkoulusta, uimahallista, lähiliikuntapaikasta, lukiosta ja muista lähialueella olevista vapaa-aika ja kulttuuripalvelukokonaisuuksista. Lisäksi kaupungin lakisääteisissä tiloissa tarjotaan mahdollisuuksia harrastustoiminoille eri puolilla kaupunkia. Talousarviovuonna käyttöönotettava uusi liikuntahalli mahdollistaa erilaisten liikuntamuotojen harrastamisen saman katon alla. Jäljelle jäävien muiden liikuntatilojen, etupäässä koulujen liikuntasalien, käyttö suunnitellaan ja organisoidaan uudelleen. Moninaisten harrastusmahdollisuuksien yhteensovittaminen eri tiloissa ja niiden suunnitelmallinen edistäminen kaikissa ikäryhmissä edellyttää palveluntuottajilta ja järjestäjiltä koordinoitua kykyä suunnitella yhteistyössä toimiva kokonaisuus. Harrastekoordinaattorin on suunniteltu jatkossa vastaavan harrastamisen kokonaisuudesta sekä organisaation sisäisten että ulkoisten toimijoiden kanssa. Ensi vuoden aikana nuorten harrastepassikokeilun kautta lähdetään hakemaan uutta mahdollisuutta aktivoida jokaista nuorta itseään kiinnostavan harrastuksen äärelle.

Kemin kaupungin hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen koordinointi kuuluu hyvinvointitoimialan tehtäviin. Hyvinvoinnin edistämisen tarkoituksena on parantaa ihmisten elämänlaatua ja terveyttä sekä vähentämään terveyseroja ja sosiaalisia epäkohtia. Valtakunnallisten mittaustulosten kautta kerättävä tilastotieto hyödynnetään sekä palveluiden kehittämisessä että painopisteiden asettamisessa eri ikäryhmille. Mittaustuloksia hyödynnetään sekä operatiivisella että strategisella tasolla.

Hyvinvointisuunnitelma on valtuustotason asiakirja, jossa arvioidaan eri toimialojen kokonaisvaltaisen hyvinvointityön toteutuneita toimenpiteitä vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä Sosiaalisen kestävyuden ylläpitämiseksi pitkäjänteisyys palvelutuotannossa edellyttää yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Molempien toimijoiden tulee tunnistaa ja tietää omat vastuut ja velvoitteet, siten ettei yksikään asiakasryhmä ole väliinputoaja. Kemin kaupungin ja hyvinvointialueen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistyö on aluillaan, joten kehittäminen ja yhdyspintojen hiominen jatkuu vielä tulevina vuosina.

Kaupunki tuottaa pääasiallisesti palvelut omana tuotantona, joskin useilla yhteistyökumppaneilla on merkittävä rooli palveluketjuissa. Järjestöjen, yhdistysten ja kolmannen sektorin kanssa tehtävä yhteistyö on linjattu järjestöstrategiassa ja järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö on poikkeuksellisen laajaa kulttuurista liikuntaan ja henkiseen hyvinvointiin. Toimijoiden kanssa tehdään kumppanuussopimus, joka jännevittää toimintaa ja sitouttaa toimijat yhteiseen strategiseen päämäärään.

Hyvinvointitoimiala on onnistunut saamaan ulkopuolista avustusrahoitusta etupäässä lisähenkilöstön palkkaamiseen palveluiden tuottamisen vahvistamiseksi. Rahoitusten turvin eri yksiköihin on palkattu henkilökuntaa tekemään konkreettista asiakastyötä joko yksilö tai ryhmätasolla yhdessä muiden työntekijöiden kanssa. Avustusrahoitusta on haettava erikseen ja sille on määritelty hakukriteerit sekä avustuksen käyttöaika. Talousarviovuodelle on vielä käytettävissä avustusrahoitusta, mutta jatkossa valtakunnan tasolla siirrytään siihen, että erikseen haettavat avustusmäärärahat sisällytetään suurelta osin yleiskatteelliseen valtiosuuteen. Sosiaalisen kestävyuden näkökulmasta avustusrahoituksella pyritään tukemaan huono-osaisuuden aiheuttamia taantumia, jotta kuntalaisten arjessa selviytyminen ja jaksaminen vahvistuisivat. Avustusrahoituksella mahdollistetaan myös kuntalaisten työllistyminen.

Hyvinvointilautakunnan päättämä vapaa-aika ja kulttuuripalvelujen kokonaisselvitysprojekti taloussuunnitelmavuosina koskee kaikkia tulosalueella olevia palveluja. Nuorisopalvelujen järjestäminen jatkossa myös eri kaupunginosissa on aloitettu ja se jatkuu osana palveluverkon toimeenpanoa. Kulttuurikeskuksen tilojen ja toimintojen tiivistäminen sekä palvelujen laajuuden arviointi jatkuvat talousarviovuonna. Kulttuurikeskuksessa sijaitsevat palvelut kuten kirjasto, museot ja lasten kulttuurikeskus ovat matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja, jotka ovat helposti kaikkien kuntalaisten saavutettavissa. Ylikunnallisen Meri-Lapin musiikkitoimen yhteistyöryhmän tehtävänä on selvittää millä toimenpiteillä musiikkitarjonta pystytään turvaan alueella huomioiden nykyiset ja tulevaisuuden tarpeet ja haasteet. Työryhmän työskentely jatkuu vuonna 2024.

Kemin kaupungin talouden tasapainottaminen edellyttää edelleen palvelutoiminnan tarkastelua, muutosta ja uudistumista. Samanaikaisesti valtakunnassa on meneillään ja suunnitteilla useita uudistuksia, jotka tulevat näkymään myös kuntien taloudessa ja toimintakulttuurissa. Tämän ennakoimiseksi onkin tärkeää, että kaupungissa on meneillään uudistustoimenpiteitä, joiden toimeenpano on välttämätöntä. Tämän lisäksi tarvitaan sopeuttamistoimia ja palvelujen sovittamista asukasmäärään.

Talousarviovuoden aikana kuntalaisten palvelujen saatavuudessa ei ole merkittävää muutosta. Voidaan jopa todeta, että palvelukokonaisuudet eheytyvät ja toimintaympäristöt ovat laadukkaammat kuin nykyiset sen

jälkeen, kun uusi liikuntahalli avaa ovensa kesällä 2024. Sosiaalisen kestävyys ja ennakoitavuuden näkökulmasta tarkasteltuna kuntalaisilla on jo nyt tiedossa tulevien vuosien merkittävin toimeenpantava palveluverkkopäätös, joka on myös selkeyttänyt niitä tavoitteita ja toimenpiteitä miten kokonaisuus nyt etenee.

Ympäristötoimiala

Ympäristötoimialan vuoden 2024 talousarvioesityksellä arvioidaan olevan seuraavia vaikutuksia sosiaaliseen kestävyys:

- Uimahallin peruskorjaussuunnittelulla varaudutaan hallin käytettävyyden parantamiseen ja tukee täten terveyden edistämistä.
- Ajoksen pienvenesataman venelaiturin uusimisella parannetaan veneilijöille annettavaa palvelutasoa ja sataman turvallisuutta.
- Yleisten alueiden ympäristöillä parannetaan turvallisuutta ja lisätään viihtyisyyttä sekä parannetaan esteettömyyttä.
- Liikenneväylien peruskorjauksilla ja asfaltoinneilla parannetaan liikenneturvallisuutta ja lisätään viihtyisyyttä.
- Katuvalaistuksen modernisoinnilla vaikutetaan viihtyisyyden lisääntymiseen ja parannetaan yleistä turvallisuutta.
- Hiihtoreittien lisäämisellä ja liikuntapaikkojen perusparannuksilla tarjotaan kaupunkilaisille lisää mahdollisuutta harrastaa liikuntaa ja liikkua luonnossa sekä edistetään terveystuuntaa.

Kaupungin sopeutusohjelmalla ei ole vaikutuksia kuntalaisten palveluiden saantiin sosiaalisen kestävyys kannalta ympäristötoimialalla.

Talousarvioesitys liitteenä.

Työsuojelu- ja yhteistyötoimikunnalle talousarvioesitystä esiteltiin 15.11.2023 kokouksessa.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Matti Ruotsalainen

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus hyväksyy talousarvion 2024 ja taloussuunnitelman vuosille 2024-2027 ja saattaa sen edelleen kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi.

Päätös

Kaupunginhallitus kuuli kaupunginjohtajan, talouspäällikön ja toimialajohtajien selostukset.

Marko Lescelius poistui kokouksesta kello 15:45 - 15:50 väliseksi ajaksi.

Kaupunginhallitus piti kokousta kello 16:30 - 16:52

Sari Auvinen poistui kokouksesta kello 17:44

Marko Lescelius poistui kokouksesta kello 19:20

Raimo Kesikallio poistui kokouksesta kello 19:25

Kaupunginhallitus hyväksyi talousarvion 2024 ja taloussuunnitelman vuosille 2024-2027 ja saattaa sen edelleen kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi. Kaupunginhallitus oikeutti talouspäällikön tekemään talousarvion ja investointiohjelman kaupunginhallituksen käsittelyssä esille tulleet muutokset.